

Bruselj, 14.10.2025
COM(2025) 632 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Peto letno poročilo o pregledu neposrednih tujih naložb v Unijo

{SWD(2025) 296 final}

UVOD

To poročilo je peto letno poročilo Evropske komisije o uporabi uredbe EU o pregledu neposrednih tujih naložb (v nadaljnjem besedilu: uredba o pregledu neposrednih tujih naložb ali uredba).

Poročilo zagotavlja preglednost nad operacijami v zvezi s pregledom neposrednih tujih naložb v EU in razvojem nacionalnih mehanizmov pregleda v letu 2024. Prispeva k odgovornosti EU na področju, na katerem ob upoštevanju zadevnih varnostnih interesov preglednost nad posameznimi transakcijami ni niti mogoča niti primerna.

Temelji na poročilih 27 držav članic in drugih virih ter zajema štiri poglavja:

- poglavje 1 o trendih in podatkih v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami v EU,
- poglavje 2 o zakonodajnem razvoju v državah članicah,
- poglavje 3 o dejavnostih pregleda neposrednih tujih naložb, izvedenih s strani držav članic,
- poglavje 4 o mehanizmu sodelovanja EU pri pregledu neposrednih tujih naložb.

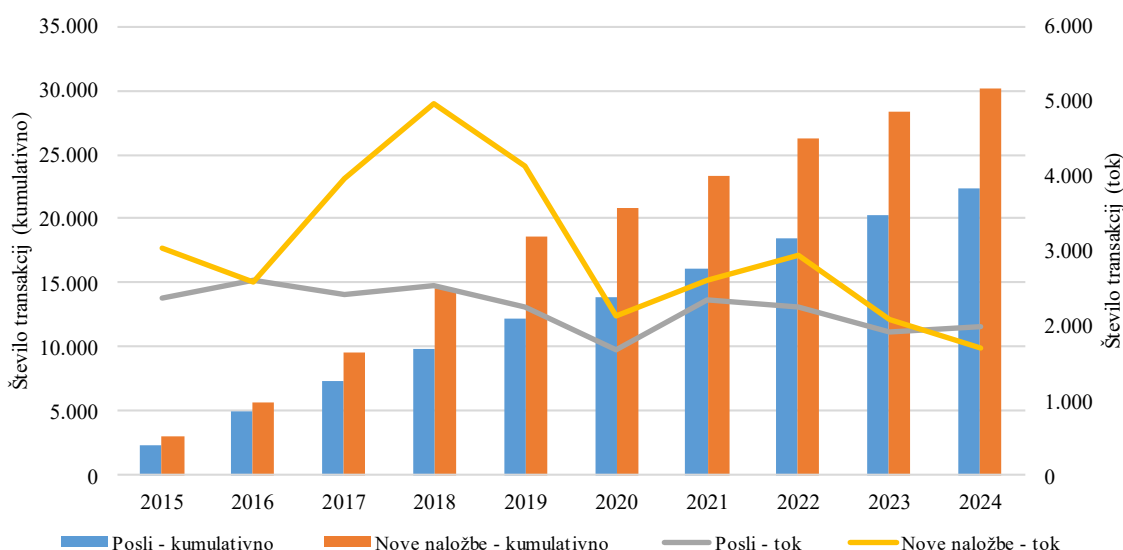
To letno poročilo je pomembno orodje za strateški nadzor trgovine in naložb za zagotavljanje varnosti v EU.

POGLAVJE 1 – NEPOSREDNE TUJE NALOŽBE V EVROPSKO UNIJO

1. Splošna gibanja

Stanje neposrednih tujih naložb¹ se je med letoma 2023 in 2024 povečalo za 7,5 %. Natančneje, tuje združitve in prevzemi ter nove naložbe so se skupno povečali za 10 % (z 20 329 na 22 302) oziroma 6,0 % (z 28 405 na 30 108) (slika 1, stolpci). To povečanje je skladno s trendi, opaženimi od leta 2015, pri čemer se stanje neposrednih tujih naložb v EU-27 v tem desetletnem obdobju stalno povečuje za povprečno skoraj 5 250 neposrednih tujih naložb na leto. Če pogledamo ta trend glede na vrsto neposrednih tujih naložb, je EU-27 med letoma 2015 in 2024 v povprečju vsako leto prejela 2 230 tujih poslov združitev in prevzemov ter 3 011 tujih novih naložb. Ti pozitivni kumulativni trendi potrjujejo odprtost držav članic EU za tuje naložbe in poudarjajo njihovo privlačnost za mednarodne vlagatelje.

Slika 1: Letna stanja in tokovi neposrednih tujih naložb v EU-27 za obdobje 2015–2024 (število poslov in projektov)

Vir: podatki Skupnega raziskovalnega središča na podlagi podatkov podjetja Bureau van Dijk, pridobljenih 26. marca 2025 (Orbis M&A in Orbis Crossborder Investment). Podatki za leto 2015 ustrezajo tokovom neposrednih tujih naložb v letu 2015, medtem ko podatki za stolpce v naslednjih letih ustrezajo skupni vsoti letnih tokov.

Skupni prilivi neposrednih tujih naložb (slika 1, vrstice) so se v zadnjih dveh letih zmanjševali, pri čemer so se med letoma 2022 in 2023 zmanjšali za 23 %, med letoma 2023 in 2024 pa za 8,4 %. Vendar so se ob upoštevanju števila neposrednih tujih naložb združitve in prevzemi ter nove naložbe različno odzvali. Natančneje, tok tujih poslov združitev in prevzemov, ki je v letu

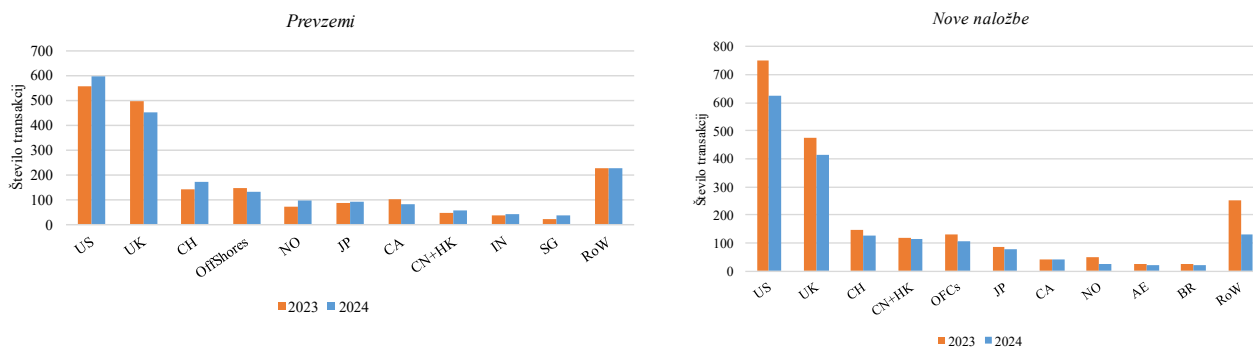
¹ Transakcije neposrednih tujih naložb je mogoče razčleniti na nove naložbe ter združitve in prevzeme. Mednarodne nove naložbe običajno vključujejo ustanovitev novega podjetja ali vzpostavitev objektov in naprav v tujini, medtem ko mednarodna združitve ali prevzem pomeni prenos lastništva obstoječih sredstev, povezanih z gospodarsko dejavnostjo, na lastnika v tujini. Združitve in prevzemi so vključeni, če pomenijo pridobitev lastniških deležev, ki presegajo 10 % kapitala podjetja EU-27.

2021 močno okrevale, se je leta 2022 zmanjšal za 3,6 %, leta 2023 pa za 15 %, nato pa se je leta 2024 ponovno povečal za 2,7 %. Po drugi strani pa so se tokovi novih naložb v letu 2021 povečali za 23 %, v letu 2022 pa za 13 %. Vendar sta temu pozitivnemu trendu sledili dve zaporedni leti upadanja (29 % leta 2023 in 19 % leta 2024). Medletni trend upadanja tokov neposrednih tujih naložb, opažen v letu 2023 in delno v letu 2024 (za nove naložbe), je mogoče pripisati vztrajnim in stalnim negotovostim², ki vplivajo na gospodarstvo EU in dojemanje tveganj vlagateljev.

2. Najpomembnejše države izvora tujih vlagateljev

Primerjava med letoma 2023 in 2024 pri tujih poslih združitvah in prevzemih glede na izvorno jurisdikcijo (slika 2, levi diagram) kaže splošno povečanje v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 za vse najvišje jurisdikcije, razen za Združeno kraljestvo, offshore finančne centre in Kanado. Nasprotno pa je zmanjšanje skupnega števila novih naložb v letu 2024 odražalo zmanjšanje števila projektov iz vseh jurisdikcij, razen iz Kanade, kjer je število ostalo nespremenjeno (slika 2, desni diagram).

Slika 2: Število prevzemov lastniških deležev (levo) in novih naložb (desno) v EU v letih 2023 in 2024 po tujih jurisdikcijah (deset največjih vlagateljev)

Vir: podatki Skupnega raziskovalnega središča na podlagi podatkov podjetja Bureau van Dijk, pridobljenih 26. marca 2025 (Orbis M&A in Orbis Crossborder Investment). OFC: offshore finančni centri³. RoW: preostali svet.

ZDA so bile leta 2024 glavni tuji vlagatelj v EU, saj so opravile 30 % vseh prevzemov (597 poslov) in 37 % novih naložb (626 projektov). Medtem ko so se posli združitvah in prevzemov s poreklom iz ZDA leta 2024 povečali za 7 % v primerjavi z letom 2023, so se nove naložbe v letu 2024 drugič zapored letno zmanjšale za 17 %.

² Vojna agresija Rusije proti Ukrajini je februarja 2025 vstopila v četrto leto. V letu 2024 so bile vir tveganja tudi dodatne geopolitične napetosti, kot sta razširitev in poglobitev konflikta na Bližnjem vzhodu ali grožnja stopnjevanja svetovnih trgovinskih napetosti.

³ Glavni offshore finančni centri po številu transakcij v letu 2024 so (po abecednem vrstnem redu): Bermudi, Britanski Deviški otoki, Kajmanji otoki, Lihtenštajn in Monako. Za celoten seznam offshore finančnih centrov glej npr. delovni dokument služb Komisije – Nadaljnji ukrepi na podlagi sporočila Komisije „Spodbujanje neposrednih tujih investicij in zaščita bistvenih interesov“ (SWD(2019) 108 final z dne 13. marca 2019).

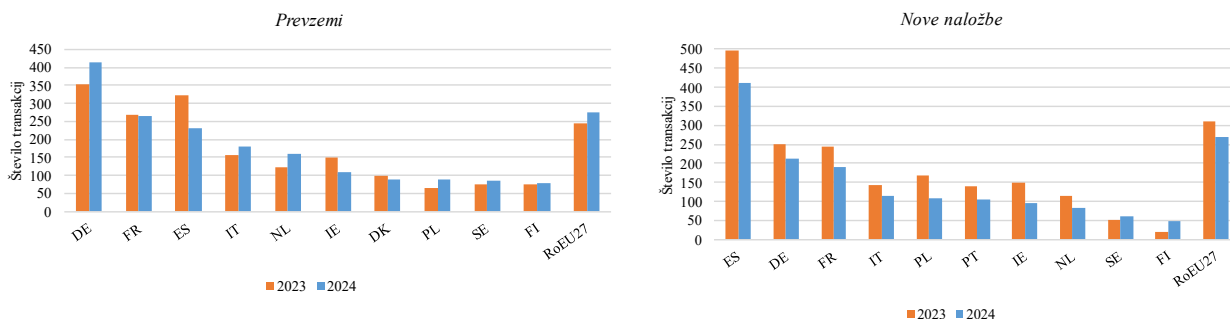
Vlagatelji iz Združenega kraljestva so leta 2024 predstavljali 23 % (451 poslov) vseh prevzemov in 24 % (412 poslov) novih projektov v EU-27, kar postavlja Združeno kraljestvo na drugo mesto na lestvici najpomembnejših tujih jurisdikcij. V tem primeru se je število združitvev in prevzemov ter novih projektov v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 zmanjšalo za 8,9 % oziroma 13 %. Offshore finančni centri in Kanada so med letoma 2023 in 2024 zabeležili negativen trend v številu združitvev in prevzemov, ki se je zmanjšalo za 8,9 % oziroma 19 %. Jurisdikciji z največjim letnim povečanjem tujih združitvev in prevzemov v letu 2024 sta bili Singapur (85 %) in Norveška (34 %). Nazadnje, število združitvev in prevzemov s poreklom iz Kitajske in Hongkonga se je v letu 2024 medletno povečalo za 23 %, medtem ko je bilo v letu 2023 opaženo 20-odstotno zmanjšanje.

Kar zadeva nove naložbe, se je število neposrednih tujih naložb iz vseh desetih najpomembnejših jurisdikcij, razen Kanade, v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 zmanjšalo, pri čemer so letna zmanjšanja znašala od 46 % v primeru Norveške do 2,5 % v primeru Kitajske in Hongkonga.

3. Najpomembnejše države v EU za tuje prevzeme

Število tujih združitvev in prevzemov v EU je bilo neenakomerno porazdeljeno med ciljnim državami članicami (slika 3, levi diagram). Večina držav je leta 2024 prejela več poslov kot leta 2023, razen Francije, Španije, Irske in Danske, ki so prejele manj poslov. Nasprotno pa je število tujih novih naložb v EU (slika 3, desni diagram) v letu 2024 sledilo nasprotnemu trendu, pri čemer se je navedeno število v primerjavi z letom 2023 povečalo le v dveh državah (Švedska in Finska).

Slika 3: Število prevzemov lastniških deležev (levo) in novih naložb (desno) v letih 2023 in 2024 po namembni državi članici (deset največjih prejemnic v EU-27)

Vir: podatki Skupnega raziskovalnega središča na podlagi podatkov podjetja Bureau van Dijk, pridobljenih 26. marca 2025 (Orbis M&A in Orbis Crossborder Investment). RoEU27 pomeni preostale države EU-27.

Nemčija in Francija sta bili v letu 2024 glavni namembni državi za tuje združitve in prevzeme, saj sta predstavljali 21 % (412 poslov) oziroma 13 % (264 poslov) skupnega zneska poslov. Vendar so se njihovi medletni trendi v letu 2024 razlikovali, saj se je število poslov v Nemčiji povečalo (17 %), v Franciji pa se je zmanjšalo (1,1 %). Kljub temu rahlemu upadu je Francija prehitela Španijo kot prejemnico neposrednih tujih naložb in se v letu 2024 uvrstila na drugo mesto. Španija se je v letu 2024 uvrstila na tretje mesto z 12-odstotnim deležem (230 poslov).

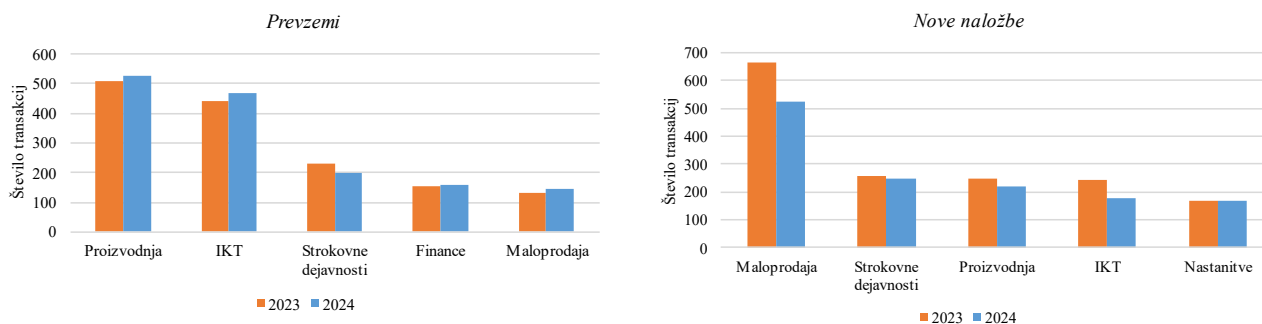
Poleg Francije in Španije sta dve drugi državi članici, Irska (-26 %) in Danska (-9,1 %), v letu 2024 prejeli manj tujih združitvev in prevzemov kot leta 2023. Medtem je Poljska v letu 2024 zabeležila največje povečanje dejavnosti na področju združitvev in prevzemov (39 %), sledila pa ji je Nizozemska (30 %).

Največji prejemniki tujih novih naložb v letu 2024 sta bili Španija in Nemčija, ki sta prejeli 24 % (412 transakcij) oziroma 12 % (212 transakcij) vseh projektov. Takoj zatem je sledila Francija (11 %, 191 transakcij). Medletno zmanjšanje števila projektov je bilo zlasti opazno na Irskem (36 %) in Poljskem (35 %), medtem ko se je število prejetih tujih novih projektov medletno povečalo v dveh državah članicah, na Švedskem (22 %) in Finskem (140 %).

4. Informacije, specifične za sektor

V skoraj vseh petih najpomembnejših sektorskih kategorijah⁴ so se tuje združitve in prevzemi v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 medletno povečali, razen pri poslih v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (slika 4, levi diagram). Nasprotno se je število tujih novih poslov v letu 2024 povečalo le za eno od petih najpomembnejših kategorij sektorjev (nastanitve) (slika 4, desni diagram).

Slika 4: Število lastniških deležev (levo) in novih naložb (desno) v letih 2023 in 2024 po sektorjih NACE Rev. 2 (najvišjih pet kategorij)

Vir: podatki Skupnega raziskovalnega središča na podlagi podatkov podjetja Bureau van Dijk, pridobljenih 26. marca 2025 (Orbis M&A in Orbis Crossborder Investment). PST pomeni strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (področje M NACE Rev. 2) ter vključuje zmogljivosti za raziskave in razvoj. IKT je kratica za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (področje J NACE Rev. 2). Proizvodnja ustreza področju C NACE Rev. 2. Finance ustrezajo področju K NACE Rev. 2 („Finančne in zavarovalniške dejavnosti“). Trgovina na drobno ustreza področju G NACE Rev. 2 („Trgovina na debelo in drobno“). Nastanitve ustrezajo področju I NACE Rev. 2 („Nastanitvene in gostinske dejavnosti“).

Leta 2024 je bila proizvodnja še vedno glavni sektor za sklepanje poslov, saj zajema 27 % tujih združitvev in prevzemov (526 transakcij). Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) so ostale na drugem mestu s 24 % (467 transakcij). V obeh sektorjih se je poslovna dejavnost povečala, pri čemer se je proizvodnja v letu 2024 povečala za 3,3 %, IKT pa za 5,4 % v primerjavi z letom 2023. Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, pri katerih so se posli v

⁴ Uporabljene kategorije se nanašajo na splošno strukturo NACE Rev. 2, glej: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2>.

primerjavi z letom 2023 zmanjšali za 14 %, so bile na tretjem mestu z 10 %, sledili pa so jim finance (8,1 %) in maloprodaja (7,3 %).

Kar zadeva tuje nove naložbe, so dejavnosti, povezane z maloprodajo, leta 2024 predstavljale skoraj tretjino (31 %) projektov (523 transakcij). Sektor strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti je bil drugi največji sektor leta 2024 s 15-odstotnim deležem. Leta 2024 je proizvodnja s 13-odstotnim deležem postala tretji največji sektor za nove naložbe, sektor IKT z 10-odstotnim deležem pa je na četrtem mestu. Medletno največje zmanjšanje je bilo zabeleženo pri novih naložbah v sektorjih IKT in maloprodaje, saj se je število projektov v letu 2024 zmanjšalo za 27 % oziroma 21 %. Nastanitveni sektor je bil edini izmed petih najpomembnejših sektorjev, v katerem se je v istem obdobju povečalo število projektov (1,2 %).

5. Sklepi

V EU-27 se je stanje neposrednih tujih naložb med letoma 2015 in 2024 stalno povečevalo, pri čemer je letno povprečje znašalo 5 250 neposrednih tujih naložb. Vendar so se v zadnjih letih prilivi neposrednih tujih naložb upočasnili, pri čemer so se v letih 2023 (23 %) in 2024 (8,4 %) letno zmanjšali. Zmanjšanje prilivov v letu 2024 je bilo posledica zmanjšanja tujih novih naložb (19 %), saj so združitve in prevzemi medletno okrevali (2,7 %).

Leta 2024 sta ZDA in Združeno kraljestvo postala največja tuja vlagatelj. ZDA so vodile s 30 % vseh združitvev in prevzemov ter 37 % novih naložb, tesno pa jim je sledilo Združeno kraljestvo s 23 % združitvev in prevzemov ter 24 % novih naložb. Kar zadeva države članice, ki prejemajo neposredne tuje naložbe, je bila Nemčija prednostna destinacija za združitve in prevzeme (21 %), Španija pa je prejela največ novih naložb (24 %). Nazadnje, kar zadeva sektorsko distribucijo, je bila proizvodnja (27 %) najpomembnejši sektor za poslovanje z združitvami in prevzemi, medtem ko je maloprodaja (31 %) vodila nove naložbene dejavnosti.

Letno zmanjšanje števila novih projektov v letu 2024 je prizadelo skoraj vse jurisdikcije izvora, namembne države članice in sektorje. Zdi se, da je splošno zmerno letno izboljšanje naložb v združitve in prevzeme, ugotovljeno v letu 2024, bolj neenakomerno porazdeljeno po jurisdikcijah izvora, namembnih državah in sektorjih.

POGLAVJE 2 – ZAKONODAJNI RAZVOJ V DRŽAVAH ČLANICAH V LETU 2024

1. Uredba EU o pregledu neposrednih tujih naložb in mehanizmi pregleda neposrednih tujih naložb držav članic EU

Evropska komisija je v letu 2024 še naprej spodbujala vse države članice, naj sprejmejo in izvajajo nacionalne mehanizme pregleda neposrednih tujih naložb, da bi zagotovile, da imajo Komisija in vse države članice ustrezna orodja za prepoznavanje in obravnavanje tveganj za varnost in javni red, povezanih z neposrednimi tujimi naložbami.

Poleg tega je Komisija spodbujala usklajevanje nacionalnih mehanizmov in praks pregleda neposrednih tujih naložb. Državam članicam je pomagala s tehničnimi in političnimi smernicami, sestanki in izmenjavo informacij, zlasti o dobrih praksah. Vendar še vedno obstajajo opazne razlike med nacionalnimi mehanizmi pregleda, zlasti glede: (i) opredelitve, kaj pomeni uradni pregled neposrednih tujih naložb (ki sproži priglasitev neposredne tuje naložbe mehanizmu sodelovanja); (ii) pravočasnosti nacionalnega postopka preverjanja; (iii) sektorske pokritosti nacionalnih mehanizmov pregleda in (iv) zahteve, da stranke v transakciji posel priglasijo nacionalnim organom. Odprava teh razlik je bila eden od razlogov za zakonodajni predlog Komisije iz januarja 2024 za revizijo mehanizma sodelovanja, ki ga trenutno zaključujeta Svet in Evropski parlament.

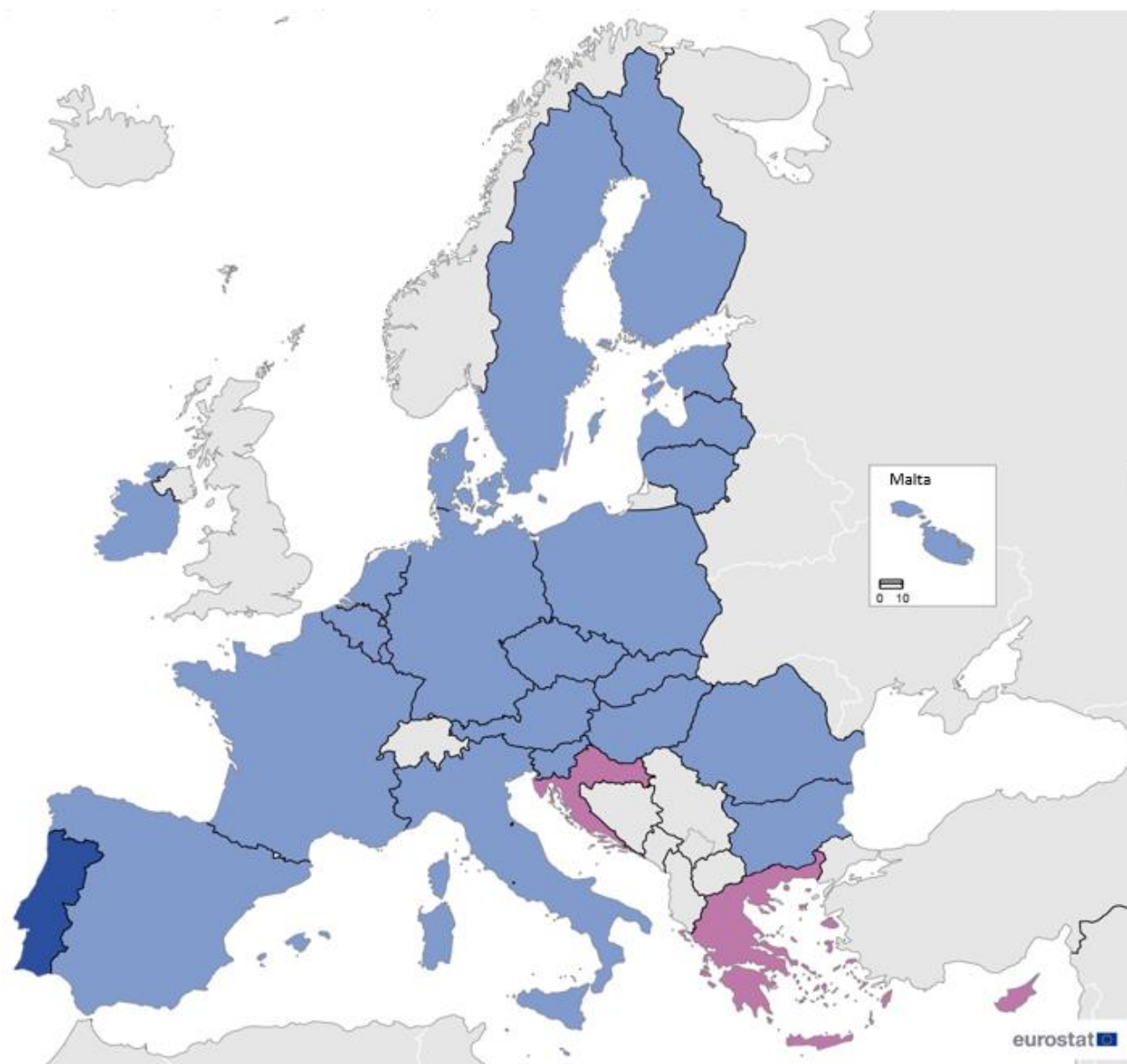
2. Pregled mehanizmov držav članic za pregled neposrednih tujih naložb in razvoja zakonodaje

Zaradi vojne agresije Rusije proti Ukrajini in negotovosti v zvezi z geopolitičnimi dogodki se je treba še bolj osredotočiti na potrebo po zagotavljanju kritičnih (naprednih) tehnologij in infrastrukture. Zato so nekatere države članice brez mehanizmov pregleda začele nadaljnje ukrepe za sprejetje nacionalnih mehanizmov pregleda ali posodobitev in razširitev obstoječih mehanizmov v odziv na spreminjajoče se okoliščine.

Leta 2024 so tri države članice sodelovale pri dejavnostih za sprejetje mehanizma pregleda, v dveh državah članicah so začeli delovati nedavno sprejeti mehanizmi pregleda neposrednih tujih naložb, deset držav članic pa je uvedlo spremembe svoje obstoječe zakonodaje o pregledu.

Do konca leta 2024 je zakonodajo o pregledu neposrednih tujih naložb sprejelo 24 držav članic EU.

Spodnji zemljevid prikazuje zakonodajno stanje držav članic EU v letu 2024.

- Sprejetje mehanizma pregleda v teku
- Mehanizem pregleda sprejet/posodobljen po letu 2017
- Mehanizem pregleda sprejet pred letom 2017

Upravne meje: ©EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Kartografija: Eurostat - IMAGE, 05/2025

V spodnji preglednici je pregled zakonodajnega stanja in razvoja dogodkov v vseh državah članicah na dan 31. decembra 2024⁵.

Vzpostavljen je nacionalni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb (brez zakonodajnih sprememb)	Avstrija, Belgija, Estonija, Finska, Nemčija, Italija, Latvija, Luksemburg, Malta, Portugalska, Slovenija in Španija
Obstoječi mehanizem je bil spremenjen	Češka, Danska, Francija, Madžarska, Litva, Nizozemska, Poljska, Romunija, Švedska in Slovaška
Začetek veljavnosti novega nacionalnega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb	Bolgarija in Irska
Pričakuje se, da bo posvetovalni ali zakonodajni postopek privedel do sprejetja novega mehanizma	Hrvaška, Ciper in Grčija

Začetek veljavnosti novih mehanizmov pregleda neposrednih tujih naložb

V Bolgariji je bil nacionalni mehanizem pregleda, ki ga je Parlament predlagal leta 2023, sprejet 22. februarja 2024 in razglašen 8. marca 2024, delovati pa bo začel, ko bodo sprejete potrebne izvedbene uredbe⁶. Na Irskem je 6. januarja 2025 začel veljati zakon o pregledu transakcij tretjih držav, sprejet oktobra 2023.

Pričakuje se, da bodo posvetovalni ali zakonodajni postopki privedli do sprejetja novega mehanizma

Ciper do 31. decembra 2024 ni vzpostavil nacionalnega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb. Osnutek zakona je bil poslanski zbornici predložen marca 2024. Po več spremembah je bil osnutek zakona v začetku leta 2025 ponovno predložen v pravno preverjanje pravnemu uradu Republike Ciper. Besedilo bo v določenem trenutku ponovno predloženo poslanski zbornici v sprejetje.

Na Hrvaškem je bila oktobra 2023 ustanovljena delovna skupina za pripravo zakonodajnega predloga za vzpostavitev mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb. Postopek priprave je 31. decembra 2024 še vedno potekal.

⁵ Za več podrobnosti glej priloženi delovni dokument služb Komisije.

⁶ Do 16. junija 2025 še niso bile sprejete ustrezne izvedbene uredbe za bolgarski mehanizem pregleda.

V Grčiji je ministrstvo za zunanje zadeve dokončalo pripravo zakonodaje za vzpostavitev nacionalnega mehanizma pregleda.

Posodobitve obstoječih mehanizmov pregleda neposrednih tujih naložb

Na Češkem se je začelo pripravljalo delo za spremembo splošnega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb (zakon št. 34/2021) in mehanizma sektorskega pregleda v skladu z energetskega zakonom (zakon št. 458/2000). Namen sprememb splošnega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb je povezati pregled naložb in preiskavo tujih subvencij ter uvesti nova pravila za komunikacijo z nekaterimi tujimi vlagatelji.

Danska je spremenila svoj mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb z zakonom št. 674 z dne 11. junija 2024, s katerim je bila uvedena možnost zgodnejšega pregleda posebnih finančnih sporazumov v zvezi z razpisi za pridobivanje vetrne energije na morju ali drugimi večjimi javnimi energetske projekti. Ta nova določba je začela veljati 1. julija 2024.

V Franciji je revidirani seznam raziskovalnih in razvojnih dejavnosti na področju kritičnih tehnologij, zajetih v mehanizmu pregleda naložb, začel veljati leta 2024, potem ko je bil 28. decembra 2023 sprejet upravni akt. Revidirani seznam zdaj vključuje fotoniko in nov opis čiste energije.

Na Madžarskem sta dva sklopa sprememb zakonodaje o pregledu neposrednih tujih naložb omogočila prenos nekaterih določb Direktive (EU) 2022/2555 o kibernetiki varnosti in Direktive (EU) 2022/2557 o odpornosti kritičnih subjektov v nacionalno pravo.

Litva je posodobila dva seznama, pomembna za dejavnosti pregleda neposrednih tujih naložb: (i) seznam opreme in sredstev, pomembnih za nacionalno varnost, julija in oktobra 2024, in (ii) seznam gospodarskih dejavnosti, ki veljajo za strateško pomembne za nacionalno varnost, dne 13. novembra 2024. Področje uporabe podsektorjev je bilo razširjeno na kriptovalute in žetone, vezane na sredstva.

Nizozemska je 1. januarja 2024 sprejela izvedbeno uredbo o vetrnih elektrarnah na morju. Uredba omogoča pregled udeležencev na razpisih za vetrne elektrarne na morju in prenos nadzora pred začetkom obratovanja polja vetrnih elektrarn na morju.

Na Poljskem je bil z uredbo sveta ministrov z dne 18. decembra 2024 spremenjen seznam zaščitene subjektov (podjetij, ki imajo sredstva v kritični infrastrukturi ali so dejavna v strateških sektorjih) in ustreznih organov, ki jih nadzorujejo.

V Romuniji je bil s sprejetjem izrednega odloka št. 152/2024 pojasnjen pojem „vlagatelj iz Evropske unije“ in uvedene nove določbe o zakonskih rokih. Poleg tega sekretariat komisije za neposredne tuje naložbe ni več podrejen predsedniku organa, pristojnega za konkurenco, temveč je neposredno podrejen predsedniku komisije za neposredne tuje naložbe.

Švedska je 1. oktobra 2024 razširila seznam „bistvenih storitev“, ki jih zajema zakon o pregledu neposrednih tujih naložb (2023:560), na nove dejavnosti. Najpomembnejša sprememba je, da je bilo dodanih več dejavnosti, ki so primerne za zaščito, v zvezi s ključnimi družbenimi funkcijami na področju informiranja in komuniciranja.

Na Slovaškem je sprejetje zakona št. 367/2024 o kritični infrastrukturi ter spremembah in dopolnitvah nekaterih aktov privedlo do omejene spremembe v zvezi z dostopom do informacij o dejavnostih pregleda neposrednih tujih naložb.

Več podrobnosti o zakonodajnem razvoju v zvezi z nacionalnimi mehanizmi pregleda držav članic je na voljo v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije. Posodobljen seznam nacionalnih mehanizmov pregleda je na voljo na spletišču Evropske komisije⁷.

⁷ Seznam mehanizmov pregleda, ki so jih priglasile države članice (8. januarja 2025), je na voljo na: <https://circabc.europa.eu/rest/download/7e72cdb4-65d4-4eb1-910b-bed119c45d47>.

POGLAVJE 3 – DEJAVNOSTI PREGLEDA NEPOSREDNIH TUJIH NALOŽB DRŽAV ČLANIC

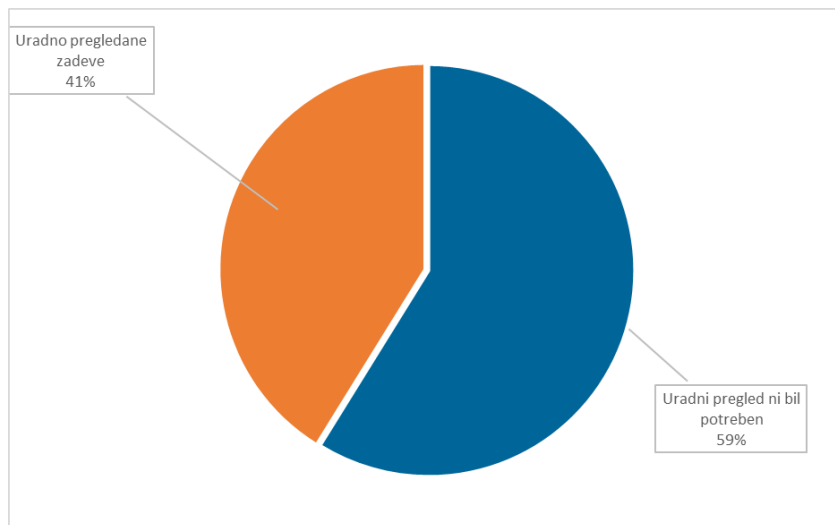
Uredba o pregledu neposrednih tujih naložb vzpostavlja okvir za države članice EU, da pregledajo neposredne tuje naložbe na svojem ozemlju zaradi varnosti in javnega reda ter sprejmejo ukrepe za obravnavanje posebnih tveganj. Odločitev o pregledu določene neposredne tuje naložbe ostaja v izključni pristojnosti države članice, v kateri poteka naložba. Z uredbo je bil vzpostavljen tudi mehanizem sodelovanja med Komisijo in organi držav članic za pregled pri ocenjevanju tveganj posameznih transakcij v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami. Ta mehanizem omogoča izmenjavo informacij ter Komisiji in drugim državam članicam omogoča, da opozorijo na morebitna tveganja za varnost ali javni red, povezana z neposrednimi tujimi naložbami, namenjenimi drugim državam članicam ali programom ali projektom na ravni EU. To omogoča oceno in zmanjšanje teh tveganj. Medtem ko mehanizem sodelovanja pomaga državi članici, v kateri poteka naložba, pri ocenjevanju in zmanjševanju tveganj za varnost ali javni red, se ta država članica sama odloči, katere naložbe bo pregledala, odobrila, pogojevala ali blokirala.

To poglavje vsebuje zbirne informacije o nacionalnih dejavnostih pregleda, izvedenih v letu 2024, na podlagi letnih poročil držav članic Komisiji v skladu s členom 5 Uredbe. Na splošno so države članice z vzpostavljenimi nacionalnimi mehanizmi pregleda obravnavale skupno 3 136 zahtevkov za odobritev in zadev, ki so jih sprožili sami organi (primeri po uradni dolžnosti)⁸, kar je več kot 1 808 leta 2023 in 1 444 leta 2022. 41 % jih je bilo uradno pregledanih, približno 59 % pa se jih je štelo za neupravičene ali zanje ni bil potreben uradni pregled (slika 5)⁹.

⁸ Države članice imajo različne postopke pregleda, ki se razlikujejo po obsegu, postopkovnih korakih, predhodnih ali naknadnih preverjanjih upravičenosti, rokov za preverjanje itd., ki se vsi odražajo v poročanju o primerih. Nekatere države članice na primer pred izvedbo formalnega postopka pregleda naložbe razglasijo za neupravičene, medtem ko druge naložbe najprej uradno pregledajo, šele nato pa jih razglasijo za neupravičene. Zato so grafi in številke, sporočeni v tem poglavju, namenjeni prikazu povprečnega ravnanja držav članic pri dejavnostih pregleda za leto poročanja in temeljijo na podatkih, ki so jih sporočile države članice.

⁹ Opozoriti je treba, da na sporočene podatke močno vpliva to, da je Švedska v prvem polnem letu delovanja svojega mehanizma pregleda neposrednih tujih naložb poročala o zelo velikem številu primerov, ki daleč presega letno število primerov, o katerih poroča katera koli druga država članica. Če bi bila Švedska izključena iz izračuna, bi delež uradno pregledanih zadev znašal 67 %, delež zadev, pri katerih formalno preverjanje ni bilo potrebno, pa bi znašal 33 %.

Slika 5 – Dejavnosti pregleda neposrednih tujih naložb držav članic

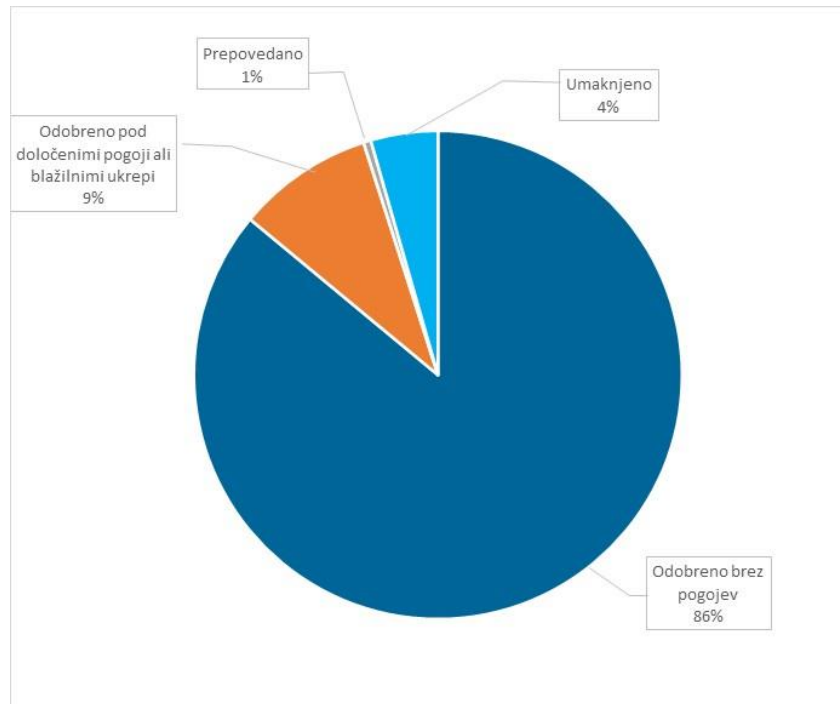
Vir: poročanje držav članic.

Od neposrednih tujih naložb, ki so bile uradno pregledane leta 2024 in za katere so države članice poročale o odločitvi, je bila velika večina (86 %) odobrena brez pogojev (slika 6). To pomeni, da je bila naložba odobrena brez kakršnega koli dodatnega dejanja vlagatelja. V primerjavi s prejšnjim letom so države članice odobrile nekoliko večji odstotek uradno pregledanih neposrednih tujih naložb brez pogojev (leta 2023 je ta delež znašal 85 %).

Hkrati je 9 % odločitev vključevalo odobritev pod določenimi pogoji ali blažilnimi ukrepi, kar je nekoliko manj od 10 % v letu 2023. V teh zadevah so nacionalni organi za pregled neposrednih tujih naložb pred odobritvijo neposredne tuje naložbe zahtevali nekatere ukrepe, zagotovila in zaveze vlagateljev.

Nacionalni organi so na koncu blokirali naložbe v približno 1 % vseh zadev z odločitvijo (enako kot v prejšnjih letih). Nazadnje, 4 % vlog so stranke umaknile, preden je bila sprejeta uradna odločitev.

Slika 6: Priglašene odločitve o zadevah neposrednih tujih naložb

Vir: poročila držav članic, predložena Komisiji.

Ugotovitve o dejavnostih pregleda, ki jih izvajajo države članice

- Delež uradno pregledanih neposrednih tujih naložb je znašal 41 % vseh zahtevkov za odobritev, ki so jih vlagatelji/stranke v transakciji predložili nacionalnim organom za pregled neposrednih tujih naložb ali ki so jih nacionalni organi pregledali na lastno pobudo. Na ta razvoj močno vpliva Švedska, ki je poročala o zelo velikem številu primerov neposrednih tujih naložb za leto poročanja.
- Večina pregledanih neposrednih tujih naložb je bila odobrena brez kakršnih koli pogojev (86 %), kar je nekoliko več kot leta 2023 (85 %). To kaže, da pregled neposrednih tujih naložb v državah članicah EU ni privedel do bolj restriktivnega naložbenega okolja, temveč zagotavlja večjo ozaveščenost med državami članicami in Komisijo o neposrednih tujih naložbah, ki bi lahko povečale tveganja za varnost ali javni red.
- Kar zadeva odobritve pod določenimi pogoji, je delež zadev, v katerih so bili uvedeni blažilni ukrepi (9 %), nekoliko manjši kot leta 2023 (10 %).
- Delež neposrednih tujih naložb, ki so jih države članice blokirale, je ostal približno 1 %, kar ustreza povprečju v zadnjih letih.
- Na splošno te številke kažejo stabilen trend, kar potrjuje, da je EU ostala odprta za tuje naložbe in da države članice blokirajo le tiste neposredne tuje naložbe, ki zelo resno ogrožajo varnost ali javni red.

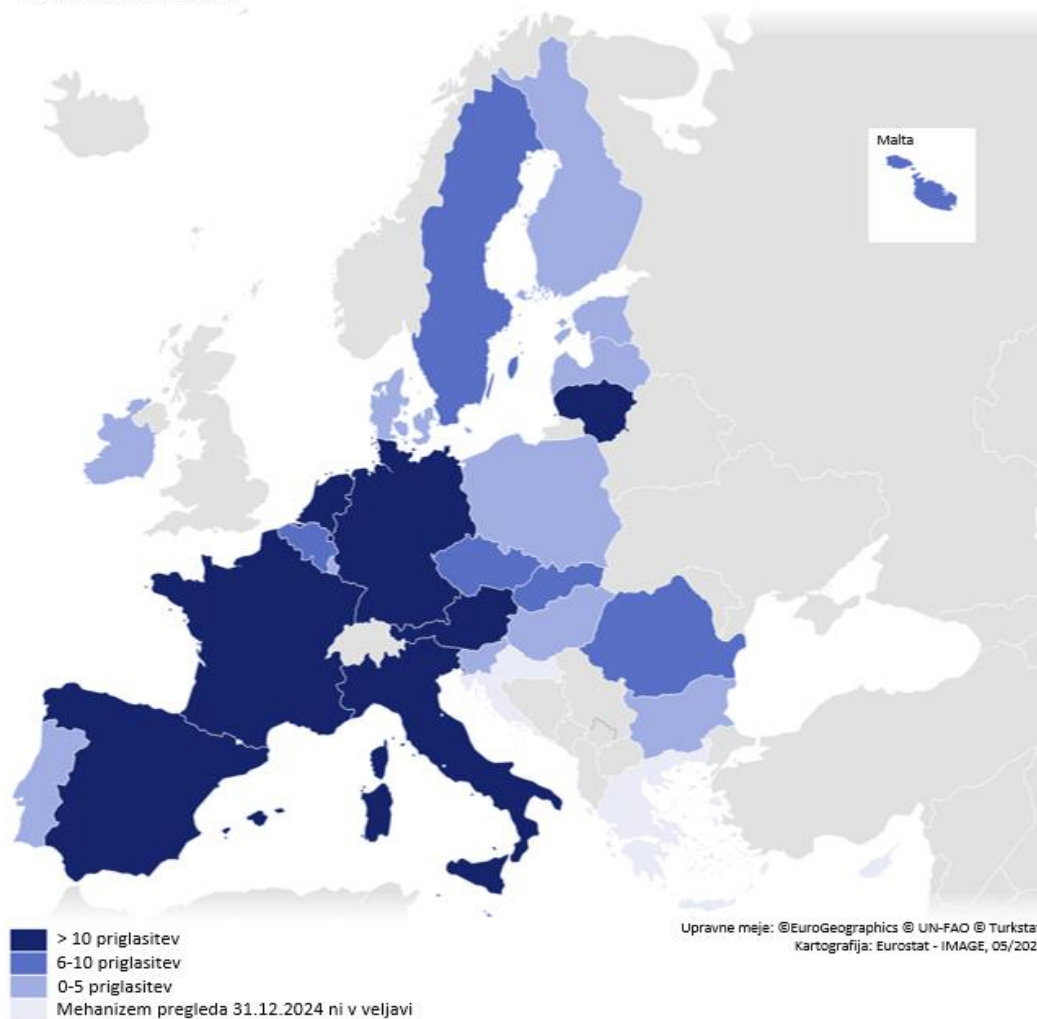
POGLAVJE 4 – MEHANIZEM SODELOVANJA EU PRI PREGLEDU NEPOSREDNIH TUJIH NALOŽB

1. Uradna obvestila v skladu z uredbo o pregledu neposrednih tujih naložb

1.1 Pregled dejavnosti v letu 2024

Leta 2024 je 21 držav članic v skladu s členom 6 uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb predložilo skupno 477 uradnih obvestil v primerjavi s 488 uradnimi obvestili, ki jih je leta 2023 predložilo 18 držav članic¹⁰. Štiri države članice (Španija, Avstrija, Italija in Francija) so bile odgovorne za 76 % uradnih obvestil, za 84 % teh uradnih obvestil pa je bilo odgovornih sedem držav članic (Španija, Avstrija, Italija, Francija, Nemčija, Nizozemska in Litva)¹¹. Priglašene transakcije so se med drugim zelo razlikovale, tudi v smislu sektorskega obsega, vrednosti transakcije in izvora končnih vlagateljev.

Priglasila mehanizmu sodelovanja EU na področju pregleda neposrednih tujih naložb
Koledarsko leto 2024

¹⁰ Glej [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2024\)464&lang=sl](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2024)464&lang=sl).

¹¹ Leta 2023 je ta delež znašal 69 % oziroma 85 %.

Na zgornjem zemljevidu je prikazano število neposrednih tujih naložb, ki so jih države članice priglasile drugim državam članicam in Komisiji v okviru mehanizma EU za sodelovanje pri pregledu neposrednih tujih naložb. Leta 2024 je od 21 držav članic z vzpostavljenim nacionalnim mehanizmom pregleda sedem držav članic predložilo več kot 10 uradnih obvestil, šest jih je predložilo 6–10 uradnih obvestil, osem pa manj kot 5 uradnih obvestil.

V primerjavi s prejšnjim letom se je leta 2024 število uradnih obvestil zmanjšalo za 2 % s 488 na 477. Poleg tega majhnega zmanjšanja se je število uradnih obvestil v zadnjih letih stalno povečevalo. Leta 2021 je bilo 414 uradnih obvestil, leta 2022 jih je bilo 421, leta 2023 pa 488, število držav članic, ki so priglasile neposredne tuje naložbe, pa se je povečalo s 13 v letu 2021 na 21 v letu 2024.

1.2 Glavni sektorji¹² neposrednih tujih naložb, priglašeni v okviru mehanizma sodelovanja

Med pet sektorjev z največjim številom transakcij v letu 2023 se uvrščajo proizvodnja¹³ (25 % vseh transakcij), IKT¹⁴ (22 %), trgovino na debelo in drobno¹⁵ (14 %), finančne dejavnosti¹⁶ (10 %) in strokovne dejavnosti¹⁷ (9 %). To je zelo podobno kot lani, ko je istih pet sektorjev zasedalo prva mesta v istem vrstnem redu. Uradna obvestila v zvezi s proizvodnimi dejavnostmi so postala še pomembnejša v primerjavi z letom 2023, ko je njihov delež znašal 23 %. Nazadnje, uradna obvestila v zvezi z energetske in prometnim sektorjem so leta 2024 predstavljala 6 % oziroma 5 % vseh uradnih obvestil, drugi sektorji¹⁸ pa 9 %.

¹² V skladu s splošnim pristopom je bil kot vodilni kazalnik izbran primarni sektor dejavnosti. To je tudi usklajeno z informacijami iz vseh sektorskih diagramov v delovnem dokumentu služb Komisije, priloženem temu letnemu poročilu.

¹³ Proizvodnja zajema dejavnosti podjetij, ki se ukvarjajo s predelavo materialov v nove izdelke (na primer proizvodnja električne opreme in motorjev, industrijskih strojev in opreme, orožja in streliva ter farmacevtskih izdelkov).

¹⁴ IKT je kratica za informacijske in komunikacijske tehnologije. Zajema dejavnosti podjetij, ki zagotavljajo bistveno infrastrukturo in orodja za ustvarjanje, izmenjavo in razširjanje znanja (na primer računalniško programiranje, izdajanje programske opreme, obdelava in gostovanje podatkov, brezžične telekomunikacijske dejavnosti).

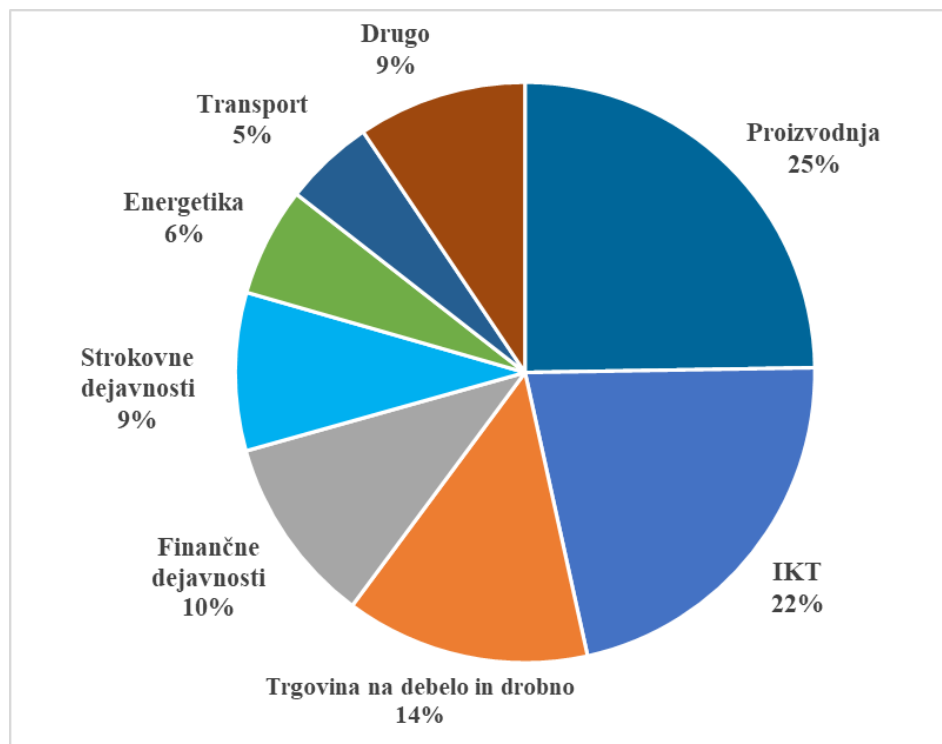
¹⁵ Trgovina na debelo in drobno vključuje dejavnosti v zvezi s farmacevtskimi izdelki, kemičnimi izdelki, elektronsko in telekomunikacijsko opremo in potrebščinami, računalniki, računalniško periferno opremo in programsko opremo, kovinami in rudami.

¹⁶ Finančne dejavnosti zajemajo dejavnosti holdingov, skladov ali podobnih akterjev v finančnem sektorju, katerih cilj je pridobiti določen (lastniški) delež ali nadzor v ciljnem podjetju (na primer dejavnosti upravljanja skladov, dejavnosti holdingov, finančne storitve in zavarovalniške dejavnosti).

¹⁷ Strokovne dejavnosti vključujejo dejavnosti pravnih in računovodskih podjetij ter svetovalne in inženirske dejavnosti (na primer dejavnosti uprav podjetij, raziskave trga in javnomnenjske raziskave, svetovanje ter raziskave in eksperimentalni razvoj na področju biotehnologije).

¹⁸ Kategorija „drugo“ zajema vse druge sektorje pod 5 %, zlasti gradbeništvo, zdravstvo in upravne dejavnosti.

Slika 7 – Razčlenitev vseh priglasitev po sektorjih v letu 2024

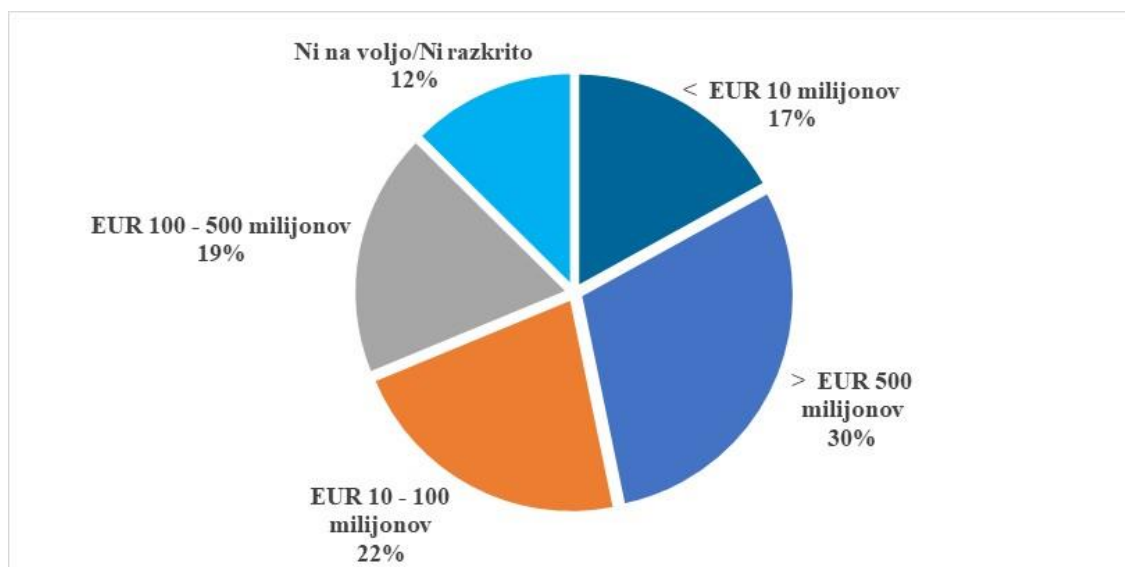
Vir: uradna obvestila držav članic.

1.3 Skupna vrednost neposrednih tujih naložb, priglašanih v okviru mehanizma sodelovanja

Kar zadeva vrednost transakcij, je vrednost 58 % priglašanih neposrednih tujih naložb znašala¹⁹ manj kot 500 milijonov EUR, kar je za 5 odstotnih točk več kot 53 % leta 2023. 30 % transakcij je vključevalo vrednost 500 milijonov EUR in več (29 % leta 2023).

¹⁹ Vrednost, če je na voljo, se nanaša na skupno vrednost transakcije, katere del je bila priglašena transakcija.

Slika 8: Vrednost na priglašeno transakcijo v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami v letu 2024²⁰

Vir: uradna obvestila držav članic.

1.4 Postopki in hitrost zaključka zadev v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami

V skladu z uredbo o pregledu neposrednih tujih naložb Komisija oceni transakcije v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki jih uradno sporočijo države članice, v dveh fazah. Za vse priglašene transakcije se opravi predhodna ocena (faza 1), pri čemer se le omejeno število nadaljuje v fazo 2.

Faza 2 vključuje podrobnejšo oceno zadev, ki bi lahko vplivale na varnost in javni red v več kot eni državi članici ali ustvarile tveganja v zvezi s projekti in programi v interesu EU. Zadeve v fazi 2 se lahko zaključijo z mnenjem Komisije, kot je določeno v uredbi o pregledu neposrednih tujih naložb. Vendar taka mnenja ostanejo zaupna v skladu s členom 10 navedene uredbe. Mnenje lahko: (i) navede, da Komisija meni, da bo neposredna tuja naložba verjetno negativno vplivala na varnost ali javni red v več kot eni državi članici ali na projekt ali program v interesu Unije; (ii) priporoči ustrezne ukrepe v preučitev ali (iii) posreduje ustrezne informacije v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se pregledujejo, kot podlago za oceno in končno odločitev države članice priglasiteljice.

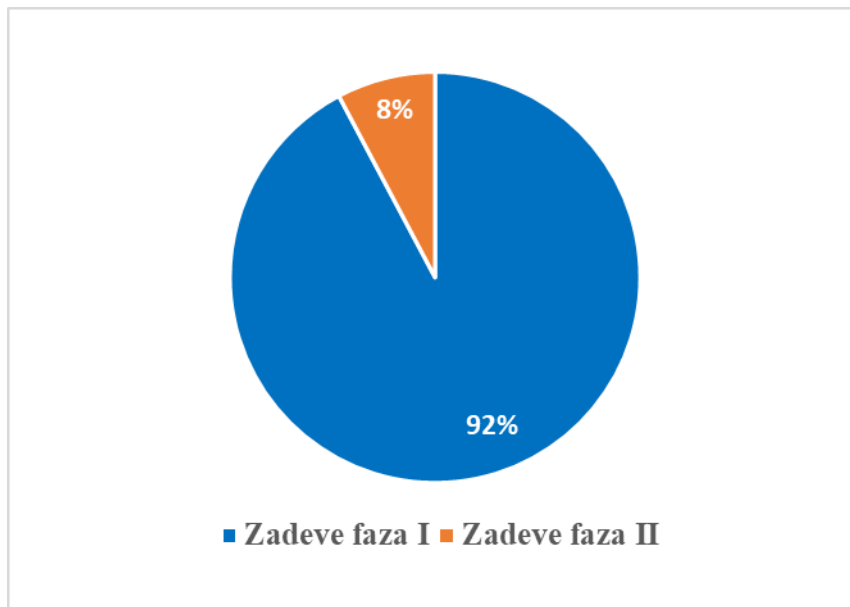
Komisija je leta 2024 zaključila 92 % od 477 zadev v fazi 1, tj. v 15 koledarskih dneh po tem, ko so države članice pregleda poslale uradno obvestilo (enak delež kot leta 2023). Preostalih 8 % transakcij je prešlo v fazo 2, pri čemer so se od države članice priglasiteljice zahtevale dodatne informacije²¹. Leta 2024 je pet držav članic predstavljalo več kot 66 % zadev v fazi 2, kar pomeni povečanje v primerjavi z letom 2023, ko je prvih pet držav članic, ki so priglasile

²⁰ „Ni na voljo / ni razkrito“ vključuje prazna polja, ki niso na voljo / niso razkrita in se ne uporabljajo (na primer, ker je transakcija vključevala prestrukturiranje ali ker ni bila zagotovljena nobena naložba).

²¹ V takih primerih je rok za predložitev pripomb ali izdajo mnenja 20 koledarskih dni po prejemu zahtevanih informacij od države članice priglasiteljice.

zadeve, ki so privedle do faze 2, za Komisijo predstavljalo 60 % zadev v fazi 2. Komisija je tako kot leta 2023 izdala mnenje v manj kot 2 % priglašениh transakcij.

Slika 9: Zadeve, zaključene v fazah 1 in 2

Vir: uradna obvestila držav članic.

Komisija ob začetku faze 2 od države članice priglasiteljice zahteva dodatne informacije, ki se razlikujejo glede na transakcijo in podrobnosti informacij, ki podpirajo priglasitev²². Te informacije pogosto vključujejo vprašanja o namenih vlagatelja in poslovnem načrtu v zvezi s ciljnim podjetjem ali strankami ciljnega podjetja v občutljivih sektorjih. Te informacije se zahtevajo za boljšo oceno kritičnosti ciljnega podjetja in morebitnih groženj, ki jih predstavlja tuji vlagatelj.

Države članice so v letu 2024 sodelovale v mehanizmu sodelovanja, med drugim s postavljanjem vprašanj v približno 10 % zadev in podajanjem pripomb k transakcijam v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se izvajajo v drugi državi članici. Delež zadev, v zvezi s katerimi so države članice podale pripombe, je približno 3 %, kar je precej manj od deleža iz leta 2023, ki je znašal 6 %²³. Število držav članic, ki so predložile pripombe drugim državam članicam, je ostalo nespremenjeno in znaša približno tretjino²⁴.

²² Obrazec za priglasitev: zahtevek za informacije vlagatelja za namene uradnih obvestil v skladu s členom 6 uredbe zagotavlja določeno stopnjo enotnosti in minimalno raven informacij o transakciji, vlagatelju in ciljnim podjetju, ki se predložijo v uradnem obvestilu v skladu z uredbo. Obrazec je na voljo na naslovu: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/investment-screening_en.

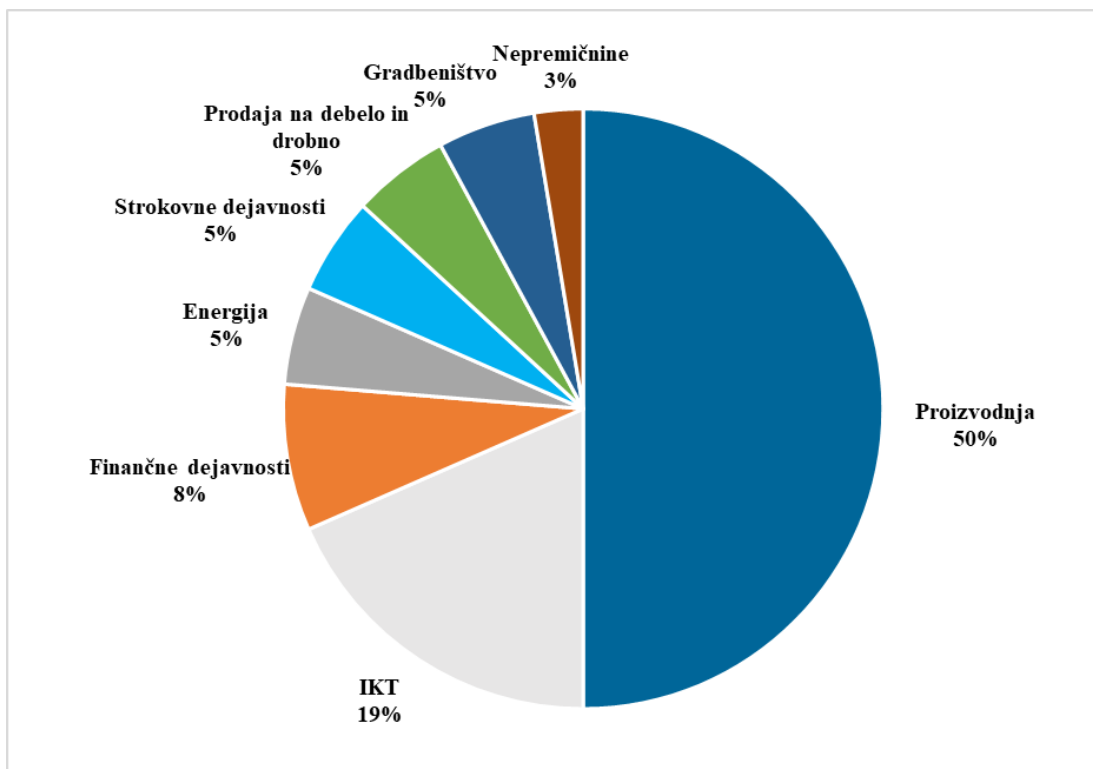
²³ Več držav lahko izda pripombo o isti transakciji.

²⁴ V večini primerov, v katerih so države članice postavile vprašanja, je odgovor, ki so ga prejele, odpravil morebitne pomisleke, zato ni bilo nobenih pripomb.

1.5 Glavni sektorji neposrednih tujih naložb, ki so predmet podrobne ocene tveganja za varnost ali javni red, ki jo pripravi Komisija

Glavni sektor v zadevah faze 2 je bila proizvodnja, ki je predstavljala 50 % vseh transakcij in je bila precej nad 39-odstotnim deležem iz leta 2023 (slika 10). Drugi največji sektor je bil IKT, ki je predstavljal skoraj petino vseh zadev v fazi 2 (24 % leta 2023). Zadeve v fazi 2 v zvezi s finančnimi dejavnostmi so bile uvrščene na tretje mesto z 8-odstotnim deležem, kar je nespremenjeno v primerjavi z lanskim letom.

Slika 10: Glavni ciljni sektorji v fazi 2 v zadevah iz leta 2024

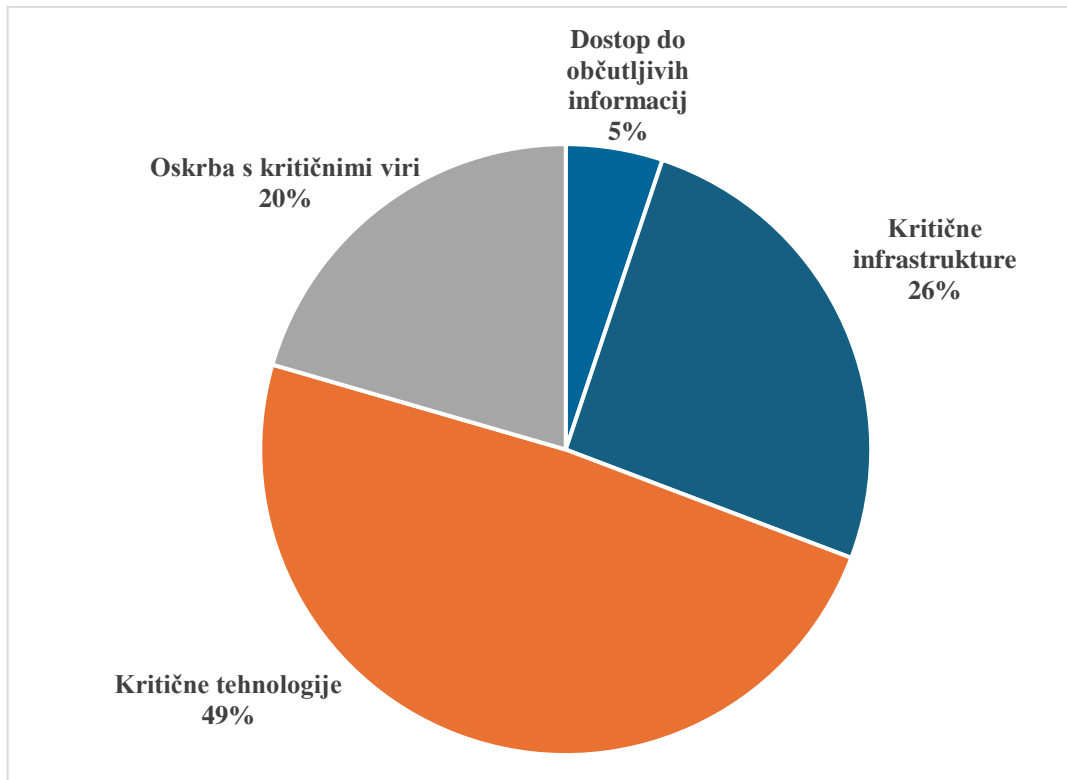

Vir: uradna obvestila držav članic.

Glede na pomen proizvodnega sektorja je na sliki 11 pregled dejavnikov²⁵, ki so bili uporabljeni za oceno kritičnosti transakcij v proizvodnem sektorju v zvezi z varnostjo in javnim redom. Najpogosteje uporabljeni dejavnik je bil, ko je transakcija vključevala tujo naložbo v kritične tehnologije, kar je predstavljalo 49 % vseh primerov v letu 2024 (51 % v letu 2023). Drugi najpomembnejši dejavnik, ki je predstavljal 26-odstotni delež (34 % leta 2023), je bil povezan z neposrednimi tujimi naložbami v kritično infrastrukturo, sledila pa mu je oskrba s kritičnimi viri v višini 20 % (13 % leta 2023). Nazadnje, dostop do občutljivih informacij (vključno z osebnimi podatki) je predstavljal 5 % vseh primerov, kar je povečanje za tri odstotne točke v primerjavi z 2 % iz leta 2023.

²⁵ Ti dejavniki so določeni v členu 4 uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb. Pri eni transakciji se lahko uporabi več dejavnikov za oceno kritičnosti dane neposredne tuje naložbe za varnost in javni red.

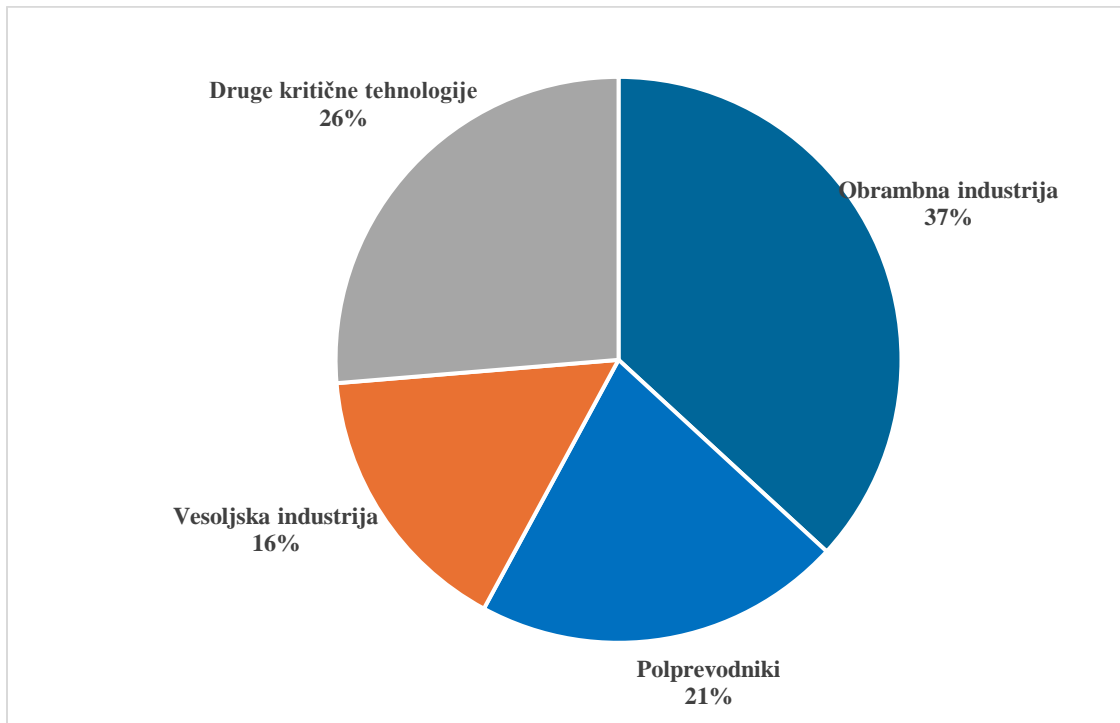
Slika 11: Dejavniki, ki vodijo do pregleda v fazi 2 v proizvodnji

Vir: uradna obvestila držav članic

Ob podrobnejšem pregledu prigrasitev v zvezi s kritičnimi tehnologijami, ki so predmet faze 2 (slika 12), se pokaže, da so dejavnosti, povezane z obrambo, predstavljale 37 % teh zadev (povečanje za 11 odstotnih točk v primerjavi s 26 % iz leta 2023), sledili pa so jim polprevodniki z 21 % ter letalska in vesoljska industrija s 16 %. V primerjavi z letom 2023 se je razvrstitev zadnjih dveh tehnologij obrnila, saj so polprevodniki predstavljali 17 %, letalska in vesoljska industrija pa 22 %. Druge kritične tehnologije, vključno z umetno inteligenco in robotiko, so predstavljale 26 % vseh zadev.

Slika 12: Vrste kritičnih tehnologij v zadevah v fazi 2

Vir: uradna obvestila držav članic

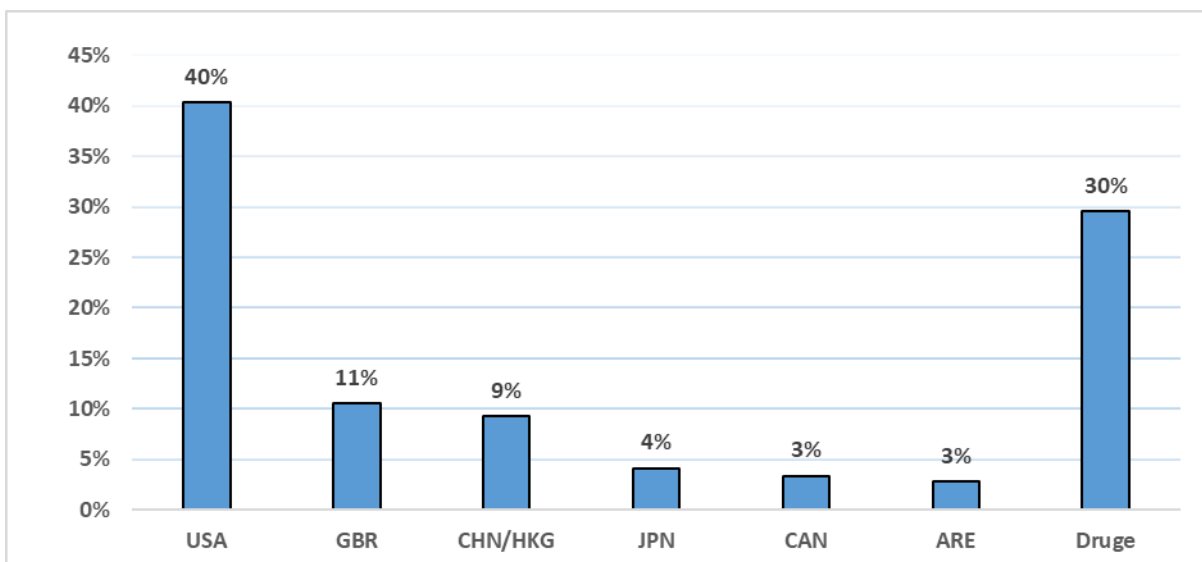
1.6 Izvor končnih vlagateljev v neposredne tuje naložbe, priglašene v okviru mehanizma sodelovanja

Od 477 zadev, priglašanih leta 2024, je bilo šest glavnih jurisdikcij izvora ZDA, Združeno kraljestvo, Kitajska (vključno s Hongkongom), Japonska, Kanada in Združeni arabski emirati. V primerjavi z letom 2023 se je delež neposrednih tujih naložb vlagateljev iz ZDA, priglašanih v mehanizmu sodelovanja, znatno povečal, in sicer za 7 odstotnih točk, s 33 % leta 2023 na 40 % vseh transakcij v letu 2024. Delež vlagateljev iz Združenega kraljestva pa se je rahlo zmanjšal, in sicer z 12 % v letu 2023 na 11 % v letu 2024. Drug pomemben razvoj dogodkov je bilo povečanje transakcij iz Kitajske, katere delež se je povečal za 50 %, in sicer s 6 % v letu 2023 na 9 % v letu 2024. Neposredne tuje naložbe iz Japonske so bile leta 2024 po skupnem številu transakcij s 4-odstotnim deležem uvrščene na 4. mesto (nespremenjeno v primerjavi z letom 2023). Nazadnje, delež neposrednih tujih naložb vlagateljev iz Kanade in Združenih arabskih emiratov je znašal 3 % (zmanjšanje v primerjavi s 5 % oziroma 6 % leta 2023).

30 %²⁶ priglašanih zadev je izviralo iz jurisdikcij, ki ne spadajo med prvih šest jurisdikcij, pri čemer je v letu 2023 ta delež znašal 33 %. To pomeni rahlo povečanje koncentracije naložb iz najpomembnejših držav izvora. Leta 2023 je šest najpomembnejših vlagateljev predstavljalo 66 % priglašanih zadev, leta 2024 pa 70 %.

²⁶ Države/jurisdikcije z nezanemarljivim deležem vključujejo Jersey, Indijo, Singapur in Švico, vsaka z 2-odstotnim deležem. Neposredne tuje naložbe iz Rusije so leta 2024 predstavljale 1 % vseh naložb, priglašanih mehanizmu sodelovanja.

Slika 13: Države izvora končnih vlagateljev v zadevah v letu 2024

Vir: uradna obvestila držav članic.

1.7 Priglasitve z več jurisdikcijami v okviru mehanizma sodelovanja in njihov glavni sektor

Od vseh zadev, priglašeni v letu 2024, se je 19 % uradnih obvestil nanašalo na transakcije, ki so bile pregledane v dveh ali več državah članicah (v primerjavi z 29 % v prvem letnem poročilu, 28 % v drugem, 20 % v tretjem in 36 % v četrtem)²⁷. Glavni sektorji, ki so bili predmet takih priglasitev, so bili (i) proizvodnja s 26-odstotnim deležem (23 % leta 2023); (ii) IKT z 20-odstotnim deležem (21 % leta 2023); (iii) veleprodaja in maloprodaja s 14-odstotnim deležem (19 % leta 2023); (iv) strokovne dejavnosti s 7-odstotnim deležem (13 % leta 2023) ter (v) energetski sektor s 6-odstotnim deležem (5 % leta 2023) (preglednica 1). Gradbeništvo in zdravstvo sta predstavljala 6 % transakcij z več jurisdikcijami. Drugi sektorji, vključno s prometom in vodo, so predstavljali 7 % skupnega števila zadev z več jurisdikcijami.

Preglednica 1 – Glavni sektorji neposrednih tujih naložb z več jurisdikcijami

Predelovalne	26 %
IKT	20 %
Trgovina na debelo in	14 %
Finančne dejavnosti	10 %
Strokovne dejavnosti	7 %
Gradbeništvo	6 %
Energija	6 %

²⁷ „Transakcije v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami z več jurisdikcijami“ so v tem okviru transakcije v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, pri katerih je ciljno podjetje skupina družb, ki je prisotna v več kot eni državi članici (in po možnosti tudi v tretjih državah), na primer prek odvisnih družb v več kot eni državi članici. Take posle lahko priglasijo več kot ena država članica, če transakcija spada na področje uporabe njenega mehanizma pregleda in začne uradni pregled.

Zdravje	6 %
Drugo	7 %

Vir: uradna obvestila držav članic

1.8 Nepriglašene zadeve

Uredba o pregledu neposrednih tujih naložb državam članicam in Komisiji omogoča izmenjavo informacij o neposrednih tujih naložbah, ki niso priglašene v okviru mehanizma sodelovanja EU, če pa druge države članice ali Komisija v zvezi z njimi ugotovijo tveganja za varnost ali javni red, se lahko predložijo pripombe ali mnenje. Komisija je leta 2024 ta postopek uporabila v omejenem obsegu za poizvedovanje o transakcijah, ki se ne pregledujejo.

Sklepi o mehanizmu sodelovanja EU pri pregledu neposrednih tujih naložb.

- Pregled neposrednih tujih naložb je bil predvsem še naprej nepogrešljivo orodje, ki prispeva k skupni varnosti EU pred naložbami iz tretjih držav, ki bi lahko povečale tveganja za varnost ali javni red.
- Drugič, mehanizem sodelovanja EU pri pregledu neposrednih tujih naložb ostaja zelo pomemben. To se odraža v številu uradnih obvestil, ki je ostalo na približno enaki ravni kot leta 2023 (477 uradnih obvestil v letu 2024 v primerjavi s 488 v letu 2023). Hkrati je 84 % vseh uradnih obvestil izviralo iz sedmih držav članic: Španije, Avstrije, Italije, Francije, Nemčije, Nizozemske in Litve. Čeprav ima zdaj 24 držav članic operativne mehanizme pregleda, jih je transakcije priglasilo 21 (povečanje s 13 leta 2021). Trend naraščanja odraža vse večjo seznanjenost z mehanizmom sodelovanja. Poleg tega so imele države članice priložnost za razprave na tehnični ravni na sestankih strokovnih skupin o pregledu neposrednih tujih naložb in na letni akademiji za preverjanje neposrednih tujih naložb, ki jo je leta 2024 gostil romunski organ za pregled neposrednih tujih naložb.
- Tretjič, glede na močno zavezanost Unije odprtemu naložbenemu okolju se mehanizem sodelovanja EU še naprej uporablja kot omejeno in ciljno usmerjeno orodje v izjemnih primerih, ko je verjetno, da bi neposredne tuje naložbe negativno vplivale na varnost ali javni red v Uniji. Od 477 zadev, priglašениh leta 2024, je bila velika večina (92 %) zadev zaključena v fazi 1, tj. v 15 koledarskih dneh po priglavitvi s strani držav članic preverjanja, pri čemer je Komisija le v 8 % izvedla podrobno oceno varnostnega tveganja. V primerjavi z letom 2023 je ta delež ostal nespremenjen. Leta 2024 je Komisija tako kot leta 2023 izdala mnenje v manj kot 2 % zadev.
- Četrtoč, vodilna vloga proizvodnje glede na število zadev v fazi 2 se je celo povečala z 39 % v letu 2023 na 50 % v letu 2024. Podrobnejši pregled dejavnikov, zaradi katerih je potrebna poglobljena ocena varnostnega tveganja v fazi 2, kaže, da je bila relevantnost cilja za „kritične tehnologije“ dejavnik, ki je sprožil nadaljnjo oceno v 49 % zadev (51 % v letu 2023). Uradna obvestila v zvezi s kritičnimi tehnologijami, za katere velja faza 2,

kažejo, da so dejavnosti, povezane z obrambo, postale pomembnejše, saj so predstavljale 37 % vseh zadev v primerjavi s 26 % leta 2023. Poleg tega je sektor polprevodnikov v primerjavi z letom 2023 presegel letalsko in vesoljsko industrijo in se uvrstil na drugo mesto z 21 %, sledila pa mu je letalska in vesoljska industrija s 16 %.

- Nazadnje, večina vlagateljev je še naprej prihajala iz istih dveh glavnih jurisdikcij izvora: ZDA in Združeno kraljestvo so predstavljali 51 % vseh naložb, priglašeni v okviru mehanizma sodelovanja EU. Vendar se je delež vlagateljev iz ZDA znatno povečal, in sicer s 33 % v letu 2023 na 40 % v letu 2024. Nasprotno se je delež vlagateljev iz Združenega kraljestva rahlo zmanjšal, in sicer z 12 % v letu 2023 na 11 % v letu 2024. Še en pomemben razvoj zadeva kitajske vlagatelje (skupaj s Hongkongom), katerih delež se je povečal za 50 %, in sicer s 6 % leta 2023 na 9 % leta 2024. Medtem so vlagatelji iz Kanade in Združenih arabskih emiratov predstavljali manjši delež vseh transakcij, in sicer vsak po 3 %, kar je manj kot leta 2023 s 5 % oziroma 6 %.

2. Nedavni napredek pri pregledu neposrednih tujih naložb in pogled v prihodnost: predlagana revizija uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb

Evropska komisija je 24. januarja 2024 v okviru evropske strategije za gospodarsko varnost²⁸ predstavila zakonodajni predlog za revizijo uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb²⁹. Predlog temelji na izkušnjah, pridobljenih z več kot 1 200 zadevami neposrednih tujih naložb, študiji OECD, poglobljeni oceni Komisije in posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča.

Namen predloga je odpraviti glavne pomanjkljivosti sedanjega okvira, vključno z odsotnostjo mehanizmov pregleda v vseh državah članicah, regulativno razdrobljenostjo in pomanjkanjem standardiziranega pristopa k transakcijam, ki jih morajo pregledati vse države članice. Njegovi cilji so:

- zagotoviti, da vse države članice vzpostavijo mehanizme pregleda,
- uvesti skupno minimalno področje uporabe in minimalno uskladitev nacionalnih mehanizmov,
- vključiti vlagateljev s sedežem v EU, ki so pod končnim nadzorom subjektov, ki niso iz EU, v obseg pregleda,
- okrepiti sodelovanje in izboljšati odgovornost med državami članicami in Komisijo.

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52023JC0020>.

²⁹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/aac710a0-4eb3-493e-a12a-e988b442a72a/library/f5091d46-475f-45d0-9813-7d2a7537bc1f/details?download=true>.

3. Pregled izhodnih naložb – sprejetje Priporočila Komisije (EU) 2025/63

Komisija je 15. januarja 2025 sprejela priporočilo o pregledu izhodnih naložb EU. Cilj pobude je okrepiti gospodarsko varnost EU, usmerjati prihodnje politične odločitve in graditi na odprtem naložbenem okolju EU.

Priporočilo se uporablja za tri strateško pomembna tehnološka področja, za katera se šteje, da predstavljajo visoko stopnjo potencialnega tveganja (polprevodniki, umetna inteligenca in kvantne tehnologije), države članice pa so pozvane, naj ocenijo tveganja za gospodarsko varnost, ki bi lahko izhajala iz izhodnih naložbenih transakcij EU. Natančneje, države članice bi morale:

- pregledati pretekle in tekoče izhodne naložbe podjetij s sedežem na njihovem ozemlju na treh navedenih tehnoloških področjih,
- zbrati informacije in skupaj s Komisijo oceniti morebitna tveganja in varnostne pomisleke glede izhodnih naložb ter razmisliti o ustreznih odzivih politike ob koncu predlaganega 15-mesečnega obdobja pregleda. Ta tveganja bi lahko bila posledica uhajanja tehnologije ali strokovnega znanja v okviru izhodnih naložb, ki omogočajo uporabo tehnologije v vojaške ali obveščevalne namene proti EU ali njenim državam članicam ali za ogrožanje mednarodnega miru in varnosti,
- se posvetovati in sodelovati z ustreznimi deležniki, vključno s podjetji, akademskimi krogi in civilno družbo, da bi dobili popolno sliko naložbenega okolja in morebitnih varnostnih tveganj.

Priporočilo temelji na razpravah z državami članicami v strokovni skupini Komisije za izhodne naložbe, ustanovljeni julija 2023, in javnem posvetovanju, izvedenem na podlagi bele knjige o izhodnih naložbah, objavljene januarja 2024.

Nadaljnje ukrepanje in naslednji koraki

Države članice so morale do 15. marca 2025 imenovati enotno kontaktno točko. V času priprave tega poročila je 25 držav članic Komisijo uradno obvestilo o organih za pregled izhodnih naložb.

Države članice so pozvane tudi, naj predložijo: (i) poročilo o napredku do 15. julija 2025 in (ii) celovito poročilo o izvajanju tega priporočila in vseh ugotovljenih tveganjih do 30. junija 2026.